

57^e Jaargang

Donderdag 27 januari 2022

Bewaar het Pand

Uitgave tot bevordering
van de handhaving
van de oude
Gereformeerde beginselen

Meditatie Ambtelijke praktijk
Kerkelijk actueel
Voor de jeugd Sprekend verleden

Geen haar van het hoofd

“Doch niet een haar uit uw hoofd zal verloren gaan”, Lukas 21:18

De Heiland spreekt in dit hoofdstuk over verschillende onheilen die de wereld zullen treffen, en begint bij de val van Jeruzalem in het jaar 70. Onheilen als aardbevingen, hongersnoden en pestilentie. Ook van verdrukking van de Zijnen spreekt Hij. Maar voor hen heeft Hij ook de heerlijke troostboodschap, dat, al zullen ze door iedereen gehaat worden, er toch geen enkele haar uit het hoofd verloren zal gaan. Al zullen ze er bij wijze van spreken nog zo aan trekken!

Dit is natuurlijk een beeld, een zogenaamde hyperbool. Dat is een stijlfiguur om door overdrijving iets duidelijk te maken. En wat wil de Heere de Zijnen dan duidelijk maken? Dat ze volledig en voor altijd voor Zijn rekening liggen en dat Hij ze niet verloren zal laten gaan. Niemand zal hen uit Zijn hand rukken, Joh, 10:28.

Natuurlijk is de Heere bij machte om deze heerlijke belofte ook letterlijk te vervullen. Denk maar aan de drie vrienden van Daniel, die bij inspectie na hun verblijf in die vreselijke oven van hels vuur, geen enkele schade bleken geleden te hebben. Geen haar was gekrenkt. Denk ook aan Daniel zelf, die na zijn verblijf in die ellendige leeuwenkuil, geen schrammetje had opgelopen. Zowel in die oven als in die kuil was de Heere Zelf aanwezig om Zijn kinderen te beschermen. Maar deze heerlijke belofte dat er van de Zijnen geen haar verloren zal gaan, betekent vooral dat de bewaring van de Heere volkomen zal zijn, ook al word ik wel op de brandstapel gezet en blijft er niets anders over dan een armzalig hoopje as.

Daarom horen wij de Heere Jezus ook zeggen: “En Ik zeg u, Mijn vrienden: Vreest u niet voor degenen die het lichaam doden en daarna niets meer kunnen doen”, Lukas 12:4. Jezus zegt in ons teksthoofdstuk dan ook niet, dat de Zijnen niets zal overkomen, integendeel zelfs, maar wel dat zij bewaard zullen worden. Welke vijand kan er immers bij en aan de verlosse zielen in de hemel komen?

De uitdrukking: geen haar van je hoofd, komen we ook al in het Oude Testament tegen. Jezus spreekt gewoon de taal van de Schriften. Als de dwaze koning Saul kroonprins Jonathan wil doden om een pietluttige reden, neemt het volk het voor Jonathan op en zegt: Zo waarachtig als de Heere leeft, als er een haar van zijn hoofd op de aarde vallen zal, 1 Samuel 14:45. Die uitdrukking betekent dus: we komen voor je op. Dus, Ik, de Heere, kom voor Mijn volk op! Ook

in Handelingen 27:34 komen we deze uitdrukking tegen. Paulus mag in de Naam van God zeggen dat geen van de schipbreukelingen zal omkomen: Niemand van u zal een haar van het hoofd vallen. Die uitdrukking, door de Heere Jezus gebruikt, betekent dus ook: die op Mij vertrouwt komen niet om, maar aan, aan in ‘het beloofde land’.

De Heere bewaart, dwars door allerlei oordelen die over de aarde gaan, heen. De Heere blijft bij hen in de grootste smarten. De vijand kan, zoals door Rome, de aartsvijand van de Reformatie, gedaan is, de lichamen van ‘kettters’ opgraven uit hun graf en alsnog verbranden, maar hun zielen zijn veilig geborgen. Ja, de Heere bewaart zelfs het stof van de Zijnen, als ook zij in het donkere graf neergelegd worden en Hij zal al de Zijnen op de jongste dag ook wat het lichaam betreft, eeuwig tot Zich nemen! Dat is de enige en eeuwige troost, waarvan onze Heidelberger in Zondag 1 spreekt. Ik ben Christus’ eigendom geworden, door het verzoenend werk van Christus hier op aarde en het toepassend werk van Woord en Geest. Zonder de wil van mijn hemelse Vader zal er geen haar van mijn hoofd vallen. Zelfs het kruis, de tegenheden moeten tot mijn zaligheid dienen.

De vraag is nu of ook wij iets van die ene troost, dat eeuwig houvast mogen kennen. Bedenk dat, als we die Schuilplaats niet kennen, hier en nu, als wij die ene Schuilplaats niet zoeken in het heden der genade, we ook op de dag aller dagen geen schuiling kunnen vinden, al roepen we tot de bergen en de heuvelen om ons te bedekken.

Het zijn aangrijpende woorden in Lukas 21. Maar Jezus spreekt niet van oordelen en gerichten om ons bang te maken. Maar opdat wij Hem als Schuilplaats zoeken, hier en nu. Een Schuilplaats achter Zijn verzoenend bloed. Een Schuilplaats onder Zijn vleugelen. En om die Schuilplaats te verwerven voor arme en ellendige zondaren in zichzelf, was er voor Hem geen schuiling op die donkere oordeelsdag, toen, op Golgotha. Haast u om uws levens wil.

Ds K Hoefnagel

Hoop in Jezus' tranen

Een minister-president die een ferme toespraak geeft. Een koning die meevoelt. Onze leiders roepen ons op een beetje op elkaar te letten. Maar geen van hen huilt. Misschien maar goed ook. Er zou onmiddellijk worden gespeculeerd of iemand wel geschikt is voor de functie. De Heere Jezus deed het wel, juist in crisistijd. Een paar keer barstte hij, voor het oog van iedereen, in tranen uit. Bijvoorbeeld toen Hij het oordeel zag dat over het vijandige en onwillige Jeruzalem zou komen. Dat was bij Jona heel anders. Die ging er eens goed voor zitten, toen Ninevé verwoest zou worden.

Jona gaat wachten op het moment dat de stad omgekeerd zal worden en de inwoners zullen omkomen. Hij maakt zich een verdek, zo lezen we in vers 5. Een afdakje van enkele stokken en hij hangt er zijn reismantel overheen of wat bladeren. En zo zit deze man te kijken en te hopen dat er vuur van de hemel zal afdalen. En als dat dan niet gebeurt, dan is Jona boos en opstandig. Zijn toorn ontstak. Niet tegen een mens. Maar tegen God.

En dan vraagt de Heere aan Jona of dat terecht is: *Is uw toorn billijk ontstoken?* Is dat nou wel eerlijk Jona? Ben je nu wel terecht boos? Maar Jona geeft niet eens antwoord terug. Hij keert de Heere als het ware de rug toe. Want hij is het niet met God eens. Hij kan niet buigen voor deze Goddelijke lankmoedigheid. Jona had geen enkel medelijden met de Ninevieten.

Net als de discipelen, toen die vroegen: *Heere wilt Gij dat wij zeggen dat vuur van de hemel neerdale en dezen verslinder?* De discipelen waren beledigd en boos op de Samaritanen toen die hen niet wilden ontvangen. En dan draait de Heere Jezus Zich om en Hij bestraft Zijn discipelen ... *Gij weet niet van hoedanigen geest gij zijt. Want de Zoon des mensen is niet gekomen om der mensen zielen te verderven, maar om te behouden.*

Jona was van diezelfde zielsverwoesten-de geest, en hij reageerde zijn boosheid af op de Heere. Dat kom je dus niet alleen in de wereld tegen, maar ook bij Gods volk.

Hoe anders is het bij Hem Die meer was dan Jona. Toen Hij vanaf de Olijfberg neerkeek op de stad Jeruzalem, toen werd ook Hij zeer bedroefd. Juist omdat Hij zag dat Jeruzalem omgekeerd zou worden. We lezen in Lukas 19: 41 *En als Hij nabij kwam, en de stad zag, weende Hij over haar,* 42 *Zeggende: Och, of gij ook bekendet, ook nog in dezen uw dag, hetgeen tot uw vrede dient! Maar nu is het verborgen voor uw ogen.* 43 *Want er zullen dagen over u komen, dat uw vijanden een begraafing rondom u zullen opwerpen, en zullen u omsingelen, en u van alle zijden benauwen;* 44 *En zullen u tot den grond nederwerpen, en uw kinderen in u; en zij zullen in u den enen steen op den anderen steen niet laten; daarom dat gij den tijd uwer bezoeking niet bekend hebt.*

De politieke en geestelijke leiders huilden niet, maar de Heere Jezus wel. En als Jezus bewogen is, dan is God bewogen. En dat geeft hoop voor elke uitzichtloze situatie. Er is hoop voor Ninevé. Er is hoop voor Jeruzalem ook na de verwoesting. Er is hoop voor een zondaar, die de dood verdiend heeft. Er is ook hoop in deze coronapandemie. Als we dat oordeel maar mogen aanbidden en eronder mogen leren buigen. Er ligt hoop in Jezus' tranen, want die zijn geen teken van weerloosheid, maar van kracht. Zijn tranen verlammen Hem niet, maar zetten Hem in beweging. Hij trekt Jeruzalem binnen om daar Zijn leven te geven. Het zal blijken: met de dood van de Heere Jezus keert God alles om. Niet met het doel om te verderven, maar om te behouden.

Daar ligt het geheim van de genade voor Ninevé. Daar ligt ook het geheim voor de genade voor Jona. Want hij verdiende om van die heuvel weggestormd te worden. Maar het is dankzij Hem Die meerder is dan Jona dat deze opstandige ongehoorzame profeet mag ondervinden dat God is zoals Jona in vers 2 zelf zegt dat Hij is: *want ik wist dat Gij een genadig en barmhartig God zijt, lankmoedig en groot van goedertierenheid, en berouw hebbende over het kwaad.*

Mag dat ook jouw belijdenis en beleving al zijn?

Ds. M.A. Kempeneers
www.bewaarhetpand.nl

*Jona 4:4
En de HEERE zeide:
Is uw toorn billijk
ontstoken?*

Kanselboodschap (2)

Bijna 70 jaar geleden stemde de generale synode van onze kerken in met een kanselboodschap. We lazen de vorige keer al het eerste deel. Maar het tweede deel is niet minder van betekenis:

"Voorts brengen wij onder het oog, (het voorbeeld in de Handelingen der Apostelen vermeld) hoe de eerste gemeente zich kenmerkte niet door een drift om zo spoedig mogelijk de gelegenheid aan te grijpen tot onschriftuurlijke scheuring, maar door uit te gaan van het principe, dat Gods Kerk gesticht is om te vertonen het ongedeelde lichaam van Christus. En laten wij verstaan, dat ook het instituut der Kerk niet minder vrucht is van het functionerende werk van de Heilige Geest, dan de onzichtbare zijde der Kerk. Gelijk dan ook in de zendbrieven bij de toen reeds aanwezige botsingen en kwesties en afwijkingen nooit geadviseerd is om zonder Goddelijk bevel te scheiden. Tenslotte, waar heden de jeugd almeer onze belangstelling vraagt, wekken wij op tot uiterste voorzichtigheid. In verband daarmee were men die middelen welke in feite aan de wereldse gebruiken zijn ontleend, en welke opkomen uit het vlees, om zich dan met een godsdienstig vernis te bedekken. Wie de jeugd wil behouden met de middelen aan de wereld ontleend of ook wel aan verkeerde jeugdlusten, zal daardoor de jeugd des te meer voeren in de armen van de jeugd-vijand satan. Met name willen wij hier noemen: het op jeugdmanier toneelspelen; te ernstiger en wanstaltiger als de zogenaamde toneelstukken nog met een godsdienstige tint aannemelijk moeten worden gemaakt. Tevens dienen weekendkampen waardoor de Dag des Heeren wordt ontheiligd absoluut veroordeeld te worden. Geliefde broeders en zusters, jong en oud, heel de Kerk en elk der leden in het bijzonder wij wekken u bij deze op, in de Naam des Heeren, ons voor Zijn Aangezicht

te verootmoedigen over onze bondsbreuken, om toch de Heilige Geest niet te bedroeven, maar om positief in de vreze des Heeren te wandelen. De tijden zijn diep ernstig. Alles wijst erop, dat Christus toekomst almeer genaakt. Dat zal worden een zware tijd van benauwdheid voor Jacob, want het oordeel zal beginnen van het huis Gods uit. Wij horen van verre reeds het geroep: Ziet, de Bruidgom komt. Dit wekt op om meer dan ooit te zoeken de dingen, die Boven zijn en niet die op de aarde zijn.

Waakt en bidt, want de ure der verzoeking, die over de gehele aarde komen zal, genaakt. Daarom, gemeente van Christus, wees bereid, om de komende Rechter te ontmoeten; wees gereed, opdat Hij u in die dag en ure wakende vinde, staande midden in uw taak; wees gesierd met alle geestelijke sieraad op de dag Zijner heirkrachten, opdat ge uw verheerlijkte hemelse Bruidgom zult kunnen ontmoeten met de hosannah's op de lippen en Hij zal u, overwinnaars in Zijn Naam geven de kroon des levens."

Met verheuging

Tot zover de kanselboodschap waarmee de synode-afgevaardigden in 1953 unaniem akkoord gingen. Het was overigens over deze synode dat prof. G. Wisse schreef in De Wekker: "Laat ik allereerst mogen beginnen met te zeggen dat ook ik behoort tot degenen (ik meen nog al menigeen) die met een min of meer bezwaard hart ter Synode optogen, en met verheuging huiswaarts keerden. (...) Soms dachten we: het scheepje komt in de branding, nog een ogenblik en de golven slaan over het dek; en zou de bemanning het doorstaan? Maar de Heere was ook hier toch niet van ons geweken; dat mag gezegd. (...) In volledige broederlijkheid en eensgezindheid mochten we scheiden. Er lag een gewichtig stuk werk, een zeldzame

Synode, een verootmoedigende Godsbemoeienis achter ons. Een historische mijlpaal." En is deze God ook in 2022 nog steeds niet Dezelfde?

Benadrukt

Wat heeft de kanselboodschap van 1953 ons vandaag te zeggen? Dan kan het geen kwaad om eerst te zien welke elementen daaruit door prof. Wisse zijn benadrukt in De Wekker:

1. Een blijvende separerende, ontdekkende en onderwerpelijke prediking is noodzakelijk.
2. Het volle Evangelie is het uitstallen van Christus. Hij dient in al Zijn noodzakelijkheid, volheid, gepastheid, gewilligheid, kortom algehele dierbaarheid, te worden verkondigd.
3. Om de noodzaak en de rijke inhoud van het genadeverbond te leren verstaan, dient goed uit te komen in welk een diepte van ellende we liggen, onmachtig om onszelf daaruit te kunnen verlossen.
4. De wedergeboorte door de Heilige Geest is noodzakelijk.
5. Het leven in de kinderlijke vreze des Heeren mag niet uit het oog worden verloren.
6. Ouderen hebben roeping de jongeren op te heffen, liefelijk te vermanen, te leiden, te helpen strijden en voorbeelden trachten te zijn van een leven naar Gods Woord.

In het verleden is er over de kerk gesproken als de ecclesia reformata quia semper reformanda: de kerk is een gereformeerde kerk omdat zij altijd weer gereformeerd moet worden. Is dat niet meer dan terecht alleen al gelet op genoemde zes punten?

Ds. W.L. van der Staaij

Theodorus Avinck-19

De verblijdende en zegenrijke intrede van Christus in het hart van zondaren.

Indien iemand Mijn stem zal horen en de deur opendoen, Ik zal hem inkomen.

Openbaring 3:20b

Inkomen

De Heere Jezus komt in het verstand van een mens. Dat werkt een gevoelige, levende en bevindelijke kennis van Hem. De Heere Jezus komt ook in het gevoel. Daar ontstaat liefde tot Hem en hoogachting voor Hem. Hij komt ook in de wil van de mens. Dan onderwerpt zich de wil aan de wil van Christus. Christus komt ook als Profeet, Priester en Koning in het hart. "Als Profeet is Hij in haar om haar verder te leren en te leiden. Als Priester woont Hij in haar als Zijn tempel. Als Koning regeert en beschermt Hij haar. Ja, nu komt Hij in de ziel met alles wat Hij doet, als Heer van dat huis."

Opnieuw inkomen

Waar Christus voor de eerste keer in de ziel gekomen is, komt Hij telkens opnieuw binnen. Dan komt hij door Zijn gaven, door Zijn openbaring en door Zijn werk. Hij komt met de gave van Zijn licht. Telkens opnieuw neemt Hij het duister weg en maakt het licht. Christus geeft en onderhoudt het leven in de ziel. Hij geeft ook kracht. Christus komt door openbaring in de ziel als Gods kinderen Hem te zien krijgen als Koning in Zijn schoonheid. Hij verzekert hen ook van hun aandeel aan Hem als Hij spreekt: 'Ik ben uw Heil' (Ps. 35:3). Hij komt ook in het gevoelig ervaren van Zijn liefde onder de prediking en bij de bediening van de sacramenten. Christus komt ook meer en meer in de ziel omdat Hij in Gods kinderen werkt. Hij brengt de zonde en het ongeloof meer en meer ten onder en versterkt het geloof.

Horen en opendoen

Onze tekst zegt: 'Indien iemand Mijn stem zal horen, en de deur opendoen, Ik zal tot Hem inkomen.' Dat betekent niet dat de mens vanuit zichzelf kan horen en de deur opendoen. Maar het herinnert ons wel aan onze plicht. "Dergelijke uitdrukkingen in de Bijbel leren ons niet wat wij kunnen, maar wat wij moeten doen wat onze plicht is." Het staat er ook op die manier om onze onmacht te tonen. Dan dient het gebod tot een gebed te worden. Het staat er ook zo om het geloof te vestigen op de beloften. Het wordt ook zo omschreven om ons te leren dat de Heere met de redelijke mens op een redelijke manier handelt. De Heere deed de dode Lazarus horen door te spreken: 'Lazarus, kom uit.' De dode Lazarus hoorde en kwam naar buiten. Zo doet de Heere ook met de dode zondaar. Onder het spreken werkt de Heere het horen en opendoen.

Onbekeerden

De Heere is nog niet in uw hart gekomen als de

afgoden nog heersen in uw hart. Het is nog duister in uw leven. U kent God, uzelf en Christus niet. U houdt uw hart voor uzelf en geeft het aan de wereld en de zonde. U hebt Gods kinderen niet lief. Wat bent u ongelukkig als u Jezus, de Zaligmaker, mist. Hij klopt en nodigt nog. Mogelijk hinkt u op twee gedachten. Breek daar heden mee, stel het niet uit.

Onmacht en onwil

U zegt dat u niet kunt horen en uw hart niet kunt openen. Wat dan? Ga trouw naar de kerk. Bidt om de werking van Gods Geest in uw hart. Onder de prediking werd het hart van Lydia geopend. Hoor het Evangelie in Jesaja 29:18: 'En te dien dage zullen de doven horen de woorden des Boeks.' Er staat in Joh. 5:25 dat doden zullen horen de stem van de Zoon van God, en die ze gehoord hebben, zullen leven. Verander het gebod in een gebed. Luister niet naar de stem van het ongeloof. De Heere kan de grendel van het ongeloof wegschuiven. U zegt: mijn onwil is nog sterker dan mijn onmacht. Verneder u onder die onwilligheid. Christus kan ook de grendel van uw onwil wegnemen. "Hij kan, en wil, en zal het doen." De Heere opent door Zijn Geest oren zodat Zijn stem wordt gehoord.

Gods kinderen

Het is een groot voorrecht dat u de stem van Jezus hebt gehoord, dat de deur van uw hart voor Hem open ging en dat Hij intrek heeft genomen in uw ziel. Wat was het een zalige tijd toen Jezus als Koning in uw hart kwam. Dat is Gods eeuwige, vrijmachtige zondaarsliefde. U hoort nog steeds de stem van Jezus. Die stem vertroost, bemoedigt, wekt op en waarschuwt. Het wonen van Christus in het hart werkt grote blijdschap. Hebt u werk voor Hem? U hebt Zijn profetisch onderwijs steeds nodig. "Zucht en klaagt u over allerlei verdorvenheden die in u woelen? Wel, Hij Die in u woont, is een machtig Koning. Maak veel gebruikt van Hem. In en door Hem alleen kunt en zult u overwinnen." Als u te veel naar vreemde stemmen luistert, wordt u heen en weer geslingerd. Het is uw plicht steeds de deur van uw hart voor Christus open te houden. Houden grendels van wereldliefde, ongeloof, lauwheid en traagheid Christus tegen? U moet al meer en meer de deur voor Christus opendoen. Dan zal de kennis van Hem in uw hart toenemen. Kinderen Gods, er is troost voor u. Christus is in uw hart gekomen en zal er ook blijven. Christus zal voor u de hemelpoort openen. Dan zult u voor eeuwig binnengaan in de vreugde van uw Heere.

Ds. A. van Heteren

Lezen in de brief aan de Hebreeën (22)

Een trompetstoot waarin het verzoenend werk van de grote Hogepriester wordt geproclameerd. Of ook wel: een diamant die de veelkleurigheid van het Borgwerk van Christus in grote heerlijkheid weerspiegelt. Zo probeerde ik de vorige keer de inhoud van Hebr. 9: 11, 12 te duiden: “Maar Christus ... een eeuwige verlossing teweeg gebracht hebbende.” Nu we verder gaan lezen in hoofdstuk 9 zou ik het nog op iets andere manier willen zeggen. In de verzen 11 en 12 zijn de “kabinetten van de evangelische beloften” [Ralph Erskine] geopend. Het vervolg van hoofdstuk 9 toont ons de schatten van dat heerlijke Evangelie die in die kabinetten liggen opgetast. Wat in de verzen 11 en 12 beknopt is aangegeven, wordt in het vervolg (dat zich uitstrekt tot Hebr. 10: 18) uitgebreider uitgestald en aangeprezen. Het gaat hier om de kostbare heilsweldaden die voortvloeien uit het hogepriesterlijke werk van de Heere Jezus Christus. Als er iets van het allerhoogste belang is voor de zaligheid van verloren zondaren, dan wel dit. Daarbij wijst de apostel telkens weer op het contrast tussen enerzijds de beperkte en ontoereikende bediening in het heiligdom van de oude bedeling en anderzijds op de uitnemender dienst van Christus, de Hogepriester van het nieuwe verbond. “Daarom is Hij de Middelaar van het nieuwe testament, opdat – de dood daartussen gekomen zijnde, tot verzoening van de overtredingen van hen die onder het eerste testament waren – degenen die geroepen zijn de belofte der eeuwige erve ontvangen zouden” [15].

Het is niet altijd makkelijk in deze volle en gecompliceerde zinnen de lijn van het betoog te volgen. De schrijver van deze brief is, geleid door de Heilige Geest, zo overweldigd door de volkomenheid van Christus' bediening, dat hij maar nauwelijks genoeg woorden kan vinden om het aan te duiden. De oude bedeling moest het doen met “het bloed van stieren en bokken en de as van een jonge koe”, waarmee de onreinen werden besprengd “tot reinigheid van het vlees” [13]. Echter, “hoeveel te meer zal het bloed van Christus, die door de eeuwige Geest Zichzelf Gode onstraffelijk opgeofferd heeft, uw geweten reinigen van dode werken om de levende God te dienen” [14]. De woordjes “hoeveel te meer” zijn heel typerend voor deze brief aan de Hebreeën. Ze geven de overtreffende trap van het werk van Christus aan. Door Zijn offer wordt er meer bereikt dan alleen een uitwendige ceremoniële reiniging. Het gestorte bloed van Christus geeft een onvergelijkbaar groter vrucht dan het bloed van al die offerdieren van de oude bedeling.

De schrijver stapelt de woorden als het ware op elkaar om het overtreffende van Christus' zalgmakende bediening te tonen. Hij ziet in die geopende evangelie-kabinetten zoveel heerlijks dat hij elk van die weldaden wel één voor één zou willen aanwijzen en aanprijzen.

En telkens weer komt hij erop terug. In een heilige variatie van woorden en uitdrukkingen. Dat “hoeveel te meer” van het offer van Christus bestaat op z'n

minst al in vijf voorrechten van het nieuwe verbond. Allereerst: het betreft het bloed van de hemelse Christus die al de aardse hogepriesters die ooit dienden verre te boven gaat. Hun dienst was maar een schaduw die verwees naar de vervulling in deze Priester der gerechtigheid. En let ten tweede vooral hierop: hier is niet sprake van de offerande van een dier, of van een reeks van dieren, maar Christus heeft Zichzelf geofferd. Is dat niet geheel uniek? Zijn leven van volmaakte gehoorzaamheid in de dienst van de heilige God vindt zijn bekroning in een vrijwillige zelfop-offering. Wat vervolgens uitzonderlijk is: het geheimenis om dit offer te volbrengen is de eeuwige Geest, de kracht van Zijn Goddelijke natuur die de menselijke natuur van Christus ondersteunde, om het ook daadwerkelijk te volbrengen. Christus volbracht Zijn offerande in gehoorzaamheid aan de Vader en in de kracht van de Heilige Geest. In dit offer zien we het werk van de drie-enige God.

En nog is de schatmaker van al deze Borgweldaden niet uitgeput. Een vierde, onmisbaar, aspect is dat Hij Zichzelf als een smetteloos offer bracht. De offerdieren in de tijd van het Oude Testament moesten volkomen zijn, dat wil zeggen zonder enig gebrek. Dat was nadrukkelijk in de wet van Mozes geboden. Zo niet, dan werden ze voor dit doel afgekeurd. Van het offer van Christus geldt dat het onstraffelijk was. Dat betekent vanwege Zijn volkomen zondeloosheid geheel rein en zuiver. De apostel Petrus schrijft in zijn eerste brief over “het dierbaar bloed van Christus, als van een onbestraffelijk en onbevlekt Lam” [1 Petr. 1: 19]. Als vijfde aspect kan genoemd worden: de vrucht van dit offer, namelijk dat het geweten van de bewelddigden wordt gereinigd van “dode werken.” De zegen van het bloed van Christus heeft niet alleen als resultaat dat de schuld van de zonde wordt verzoend, maar niet minder dat de dodende kracht van de zonde wordt teniet gedaan. Veelbetekenend voegt de schrijver eraan toe: “om de levende God te dienen.” In de vruchten van het nieuwe leven zal het blijken dat het bloed van Jezus Christus, de Zoon van God, van alle zonden reinigt. Tot rechtvaardiging, maar niet minder tot heiligmaking. Dit alles, en nog meer, is voorhanden in de kabinetten van de schatkamer van Christus.

In de overdenking van deze weldaden dringen zich woorden van een oude Psalm op. “Mijn mond vindt tot Uw lof, gedurig rijker stof. Schoon ik de reeks dier schatten kan tellen noch bevatten.”

ds. J.M.J. Kieviet

DE BELIJDENISSEN VAN AUGUSTINUS (6)

– DE PERENDIEFSTAL

Bij één gebeurtenis in zijn zestiende levensjaar staat Augustinus in het tweede boek van zijn Belijdenissen heel uitvoerig stil: de perendiefstal. Dat heeft in de loop der eeuwen de nodige vragen opgeroepen: Waarom besteedt Augustinus zoveel aandacht aan iets dat in onze ogen niet zo veel verschilt van kattenkwaad van wat opgeschoten jongens? Stelt de kerkvader deze gebeurtenis niet al te zwart voor?

De gebeurtenis

Eerst maar de gebeurtenis. We laten Augustinus zelf aan het woord: 'Er stond een perenboom in de buurt van onze wijngaard, beladen met vruchten die noch door schoonheid noch door smaak aanlokkelijk waren. Om deze peren af te schudden en mee te nemen, trokken wij, slechte jongelui, er op uit in het holst van de nacht, nadat wij tot die tijd toe naar onze verfoeilijke gewoonte ons spel op pleinen en straten gerekt hadden. En wij namen vandaar geweldige vrachten mee, niet om op te eten, maar om zomaar voor de varkens te gooien, nadat we er misschien een paar van gegeten hadden'.

We kunnen het ons makkelijk voorstellen: Een groep jongens heeft op een van de warme avonden, die er aan de Middellandse Zee zijn, lang rondgehangen op pleinen en in straten. Als het donker en rustig geworden is, sluipen ze naar een perenboom in de buurt en schudden ze die boom leeg. Een paar peren eten ze op, de rest wordt voor de varkens gegooid.

Verdiepte zelfkennis

Als Augustinus deze gebeurtenis uitvoerig overdenkt en bespreekt, is het eerste dat we moeten bedenken, dat hij ook dit biddend, voor Gods aangezicht, doet. Hij belijdt de zonden van zijn jonkheid (Psalm 25: 7). En juist in het overdenken van deze zonde wordt de kerkvader bepaald bij de zondigheid van zijn bestaan en de verdorvenheid van zijn hart.

Daar ligt een geestelijke les in: Is het niet vaak in de weg van het biddend overdenken en belijden van concrete zonden dat de Heere Zijn kinderen wil bepalen bij hun zondige bestaan? Zien we datzelfde ook niet bij David in Psalm 51?

Eerlijk makende genade

Nog iets anders verdient de aandacht. Dat is dat Augustinus zich niet verontschuldigt voor zijn zonde, maar deze voor Gods aangezicht juist verzwaart. Is dat niet wat eerlijk makende genade bewerkt? Als een zondaar eerlijk gemaakt wordt voor God, zal hij zijn zonde niet meer met allerlei excuses toedekken, maar zich voor de Heere gaan aanklagen.

Augustinus doet dat in vier overwegingen:

- [1] Allereerst beseft hij, dat hij door te stelen gehandeld heeft in strijd met Gods Wet en met zijn geweten: 'Diefstal wordt gewis gestraft door Uw wet, Heere, en door de wet die geschreven staat in het hart van de mensen'.
- [2] In de tweede plaats wijst hij erop, dat toen hij de peren stal, hij dat niet deed uit gebrek. Hij had zelf voldoende voedsel. En de peren werden nadien voor de varkens gegooid. Augustinus verbindt er een beschouwing aan, waarin hij duidelijk maakt dat wij heel vaak zondigen om iets lagers dan het hoogste Goed te verkrijgen: 'Mooie dingen, goud en zilver..., tijdelijke eer en de macht om te heersen en boven anderen te staan..., de vriendschap van mensen... ter wille van al deze en dergelijke dingen wordt er gezondigd, wanneer men in een ongebreidelde neiging tot deze goederen..., de betere en hoogste in de steek laat, namelijk U, Heere onze God, en Uw waarheid en Uw wet'.
- [3] In de derde plaats overweegt hij, dat hij zich heeft verheugd in het feit dat anderen met hem dezelfde zonde bedreven, en dat hij

zich heeft laten leiden door een bepaald leedvermaak tegenover de eigenaar van de perenboom.

- [4] Maar het ergste is, dat Augustinus tot de conclusie moet komen, dat hij zich heeft verheugd in de zonde zelf: 'Wat ik er van at, was alleen de zonde, in wier genieting ik me verheugde'. En: 'Alleen maar om iets te doen, waar we plezier in hadden, omdat het niet mocht. Zie mijn hart, o God, zie mijn hart, waarover Gij U ontfermd hebt in de diepte van de afgrond'.

Vergevende en bewarende genade

Des te groter het wonder dat hij weten mag, dat de Heere hem deze zonde vergeven heeft. Daarover schrijft Augustinus tenslotte: 'Ik wil U beminnen, Heere, en danken en Uw Naam belijden, omdat Gij mij zo grote zonden en wandaden vergeven hebt. Aan Uw genade en Uw barmhartigheid heb ik het te danken, dat Gij mijn zonden hebt doen smelten als ijs'.

Augustinus schrijft er ook nog iets bij: 'Aan Uw genade dank ik ook het nalaten van de zonden die ik niet deed'. Laten we die les inderdaad ook leren. Als we voor sommige (uitbrekende) zonden in ons leven bewaard werden, is ook dat alleen maar te danken aan Gods genade. Want uit het hart komen voort...

Ds. A.J.T. Ruis

Seksueel misbruik binnen geloofsgemeenschappen (1)

‘Het eerste moment. Ik voelde me bevroren. En was vanaf dat ogenblik weerloos tegenover mijn vader. Hij legde zijn hand op mijn schouder. ‘Kom jij maar eens mee’. Vanbinnen bevroor ik. Wat er daarna gebeurde, ging mijn voorstellingsvermogen als kind ver te boven. Ik maakte het mee vanuit een hoek van de kamer, zag mezelf in een situatie die ik verre van begreep. Ik weet nog dat er pijn was, walging, verbijstering maar ook verbazing. Ik heb me er altijd schuldig over gevoeld. Ik was verslagen, maar nieuwsgierig tegelijk. Waarom had ik niets gedaan? Ik had kunnen gillen, schreeuwen, van me af bijten – letterlijk – maar had het niet gedaan. Het moment van het eerste misbruik verdween in de tijd, ingekapseld door schaamte en schuld. Vanaf die tijd stond ik weerloos tegenover herhaling. Mijn lichaam is in bezit genomen door een ander, mijn vader. Mijn seksualiteit is op een veel te vroeg moment in mijn leven tot leven gebracht, met alle schade van dien. Na enkele jaren is het misbruik gestopt. De oorlog is echter nooit uit mijn innerlijk verdwenen. Jaren leefde ik de schade uit, in verslavingen (alcohol helpt vergeten) en in een bijna eindeloze zoektocht naar mijn eigen seksuele identiteit. Ik vond mezelf terug op pornosites, waar ik toch zocht naar mezelf, naar het moment waarop ik mezelf kwijtraakte. Ik raakte depressief en overwoog een einde aan mijn leven te maken. Ik wist echter dat dit niet mocht’.

De shock van het moment

In het Amerikaanse leger deed een arts onderzoek. Hij onderzocht de fysieke gesteldheid van paratroopers (parachutisten) vóór en na de sprong. Voordat de militairen het vliegtuig ingingen, nam hij de bloeddruk en de hartslag op. Direct na de landing nam hij opnieuw de bloeddruk en de hartslag op. De verschillen verwerkte hij in zijn onderzoek.

Toen deed zich iets merkwaardigs voor. Eén van de parachutisten brak zijn been op verschillende plaatsen bij de landing. Terwijl de verwachting was dat zijn bloeddruk en hartslag ten gevolge hiervan verhoogd zou zijn, was het tegendeel waar. Zijn bloeddruk en hartslag verschilden nauwelijks van die van vóór de sprong.

De oorzaak? Door de heftige gebeurtenis (het springen, het verkeerd landen en de ernstige botbreuk) was de militair in shock geraakt. Tijdens dit moment was hij er wel en was hij er niet. Hij kon gewoon antwoord geven, vertellen wat er aan de hand was, en toch was hij er niet.

Dit is een overlevingsmechanisme van de geest om acute, heftige gebeurtenissen te overleven. De persoon treedt eigenlijk uit zijn eigen lichaam, alsof het op dat moment niet van hemzelf is.

Hetzelfde gebeurt op het eerste moment van seksueel misbruik. In het voorbeeld in het kader is dit het moment dat de hand van de vader op de schouder wordt gelegd. De slachtoffers die wij binnen Praktijk Den Uijl spreken, vertellen ons dat dit bijna niet uit te leggen is. Het heeft alles te maken met de verkeerde energie, met datgene wat de pleger uitstraalt. De acute angst zorgt voor een shock, waardoor het slachtoffer niet meer in staat is tot verweer.

Terwijl het slachtoffer in shock is, wordt er misbruik gepleegd door de pleger. Volwassen seksualiteit wordt toegepast op een kinderlichaam. Hierdoor is het kind direct kind-af. De onschuld is voorbij. Er ontstaat een interne HELP, die echter niet naar buiten komt, omdat de gebeurtenis direct wordt ingekapseld door een dikke korst van schuld en schaamte. Het moment verdwijnt in de tijd.

Vanbuiten lijkt er niks aan de hand te zijn. Hoewel, bij later navragen blijkt dat de omgeving weleens iets had gemerkt. ‘Moeder vond me in die tijd wel wat stil, maar ze dacht dat het bij mijn karakter hoorde’. Of: ‘op school kreeg ik vaak straf. Ik misdroeg me, maar de meester dacht dat ik gewoon zo’n lastig kind was’.

Inmiddels is er bij het slachtoffer een schade aangericht die zijn weerga niet kent. Zelden hebben wij in de praktijk zulke ernstige casuïstiek gehad als bij de gevolgen van seksueel misbruik.

info@praktijkdenUijl.nl

De toonbroden

De vraag die ik nu zal proberen te beantwoorden is eigenlijk de uitleg van Markus 2:26. Deed David er nu zonde aan om de toonbroden mee te nemen nu de Heere Jezus het eigenlijk voor hem opneemt? Maar Hij zegt toch ook duidelijk dat het David niet geoorloofd was de toonbroden te eten?

Ik zal eerst Markus 2:25 en 26 voor u citeren: “En Hij, de Heere Jezus, zeide tot hen, de farizeeën, Hebt gij nooit gelezen wat David gedaan heeft als hij nood had en hem hongerde en degenen die met hem waren? Hoe hij ingegaan is in het huis Gods, ten tijde van Abjathar de hogepriester, en de toonbroden genomen heeft, die niemand zijn geoorloofd te eten dan de priesters; en ook gegeven heeft degenen die met David waren?” Het is goed voor uzelf de hele pericope te lezen, met name ook de verzen 27 en 28: de Zoon des mensen is Heere, ook van de sabbat.

De reden waarom de Heere Jezus deze geschiedenis aanhaalt ligt in het verwijt van de farizeeën aan het adres van de discipelen die onder het wandelen langs een korenakker aren namen en die opaten, terwijl het sabbat was. De vrome joden vielen over het feit dat de discipelen werkten op de sabbatdag. Aren plukken is immers werken?

In Zijn antwoord, waarin Hij het voor Zijn discipelen opneemt en de farizeeën terechtwijst, gaat de Heere dus terug naar een voorval, ons beschreven in 1 Samuel 21:6. En om de vraag goed te kunnen beantwoorden, moeten we eerst precies weten wat er destijds met David, op de vlucht voor koning Saul, is gebeurd.

Op zijn vlucht, samen met enige van zijn vrienden, hebben ze in hun onzekere bestaan voedsel nodig en omdat ze in de buurt van de tabernakel zijn, die niet meer in Silo, maar in Nob staat, beslist David daar om brood aan te kloppen. Daar werkten Achimelech en zijn zoon Abjathar. Deze hebben niets voorhanden dan de heilige toonbroden, 12 broden die elke sabbat vers op de ‘tafel der toonbroden’ werden gelegd. De priester geeft David die heilige broden, onder voorwaarde dat David en zijn mannen rein zijn, lichamelijk rein. David verzekert de priester dat zulks het geval is en vertrekt weer, ook nog eens met het zwaard van de overwonnen Goliath, dat daar bewaard werd. Zonder verder op de details van deze geschiedenis in te gaan, stellen we nu de vraag: mocht David wel eten van het brood dat slechts voor de priesters bestemd was? Ja, David mocht dat. Hij was immers, zeker in Gods oog, de gezalfde des Heeren? Toen Saul nog maar net de gezalfde des Heeren was, na zijn zalving door Samuel, mocht hij toch immers ook eten van twee offerbroden? Zie 1 Samuel 10:4.

Daar ligt wellicht de link naar het gebeuren rond Jezus en Zijn leerlingen die op de sabbat aren plukken en eten. Jezus heeft als de grote Davidszoon, als de Gezalfde des Heeren permissie te doen wat Hij, ook nog eens als Heere van de sabbat, op die dag met Zijn discipelen deed, aren plukken en eten. Ze waren bovendien niet aan het oogsten, maar aan het eten. Bovendien zet de Heere de joden aan het denken, door te verwijzen naar de geschiedenis van David. Hij zegt: Hoe verklaart u die geschiedenis? Maar Hij verwijst in Zijn antwoord aan de joden vooral naar Zichzelf. Is Hij niet de Heere? Over alles? Ook over de sabbat? En gaat het in deze geschiedenis eigenlijk wel om een overtreding van het vierde gebod? Is het geen ‘overtreding’ van een door de joden zelf gemaakt gebod, zoals zij er zoveel verzonnen hadden?

De Heiland overtreedt met Zijn discipelen een menselijke inzet, maar Hij heeft nimmer een goddelijke inzet overtreeden. Hij heeft volmaakt de Wet des Heeren gehouden. Hij had God lief boven alles en de naaste als Zichzelf. Maar dat grote gebod van de liefde kwam in het dikke wetboek van de farizeeën niet voor! Hun gedrag op die bewuste sabbatdag was immers volstrekt liefdeloos? En dat is nog zo. Een van de eigenschappen van een farizeeër is immers dat hij de liefde niet heeft. En wie de liefde mist, mist alles.

Ik schreef dat we niet op allerlei details van de geschiedenis van David in Nob ingaan. Graag verwijs ik namelijk naar het boek van ds P den Butter, getiteld “Driemaal gezalfd”, een boek dat de tijd van Saul naar David minutieus beschrijft. Ik had dat hoofdstuk, met toestemming uiteraard, ook helemaal over kunnen nemen, maar ik heb in ons blad maar een beperkte ruimte.

De volgende keer ga ik in op vragen over Ezechiël 16. Een hartelijke groet weer van

ds. K. Hoefnagel

BOEKBESPREKINGEN

Ds. A. Moerkerken, De stad van mijn vaders, gebonden, 220 blz., € 18,50, Uitgeverij Den Hertog, Houten. ISBN 978 90 331 3139 4.

Dit boek bevat 27 meditatieën over het boek Nehemia. Nehemia mocht biddend en werkend leiding geven aan het herstel van de stad Jeruzalem. Vijanden hebben geprobeerd dit werk tegen te houden, maar de Heere deed het gelukken.

Ds. R. van Kooten, Galaten. De scherpste brief, paperback, 513 blz., € 24,95, Labarum Academic, Apeldoorn, ISBN 978 90 8718 6029.

Het boek behandelt de Galatenbrief in 78 Bijbelstudies. In de Galatenbrief is het hart van het Evangelie in het geding, daarom is de Galatenbrief de scherpste brief van Paulus. Zodra er iets van de mens moet meedoen, wordt het Evangelie aangetast. We lezen op blz. 11 "Het luistert heel nauw. Wat bij ons erbij komt, gaat er bij Christus af. En de regel van het koninkrijk der hemelen is juist: de gehele Christus of geen Christus! Zo heeft Luther diep onderwijs uit de Galatenbrief ontvangen." In kaders wordt de hoofdgedachte weergegeven onder de titel 'Merk op.' We geven door wat we op blz. 445 lezen: "Merk op! Degenen bij wie de vrucht van de Geest gevonden wordt, mogen weten dat de wet zich niet tegen hen richt. De wet is niet iets wat ze moeten doen, maar wat Christus in hen uitwerkt. Door de Geest gaan de gelovigen beantwoorden aan de geestelijke bedoeling van de wet. De vrucht wordt niet gevonden vanwege ons werken, maar enkel door ons zijn in Christus. Christus heeft het vlees de doodsteek gegeven. De vleselijke lusten en begeerten voeren wel strijd, maar ze hebben niet meer de heerschappij. Gelovigen die leven door de Geest, zullen de begeerten van het vlees niet uitleven. Degenen die de Geest aanhangen, zullen niet leven onder de heerschappij van de wet en de zonde." Het boek biedt heel veel stof en kan zeker gebruikt worden bij de bestudering van de Galatenbrief.

B. Hooghwerff, Redding uit de nood, gebonden, 70 blz., € 12,50, Uitgeverij Den Hertog, Houten, ISBN 978 90 331 3137 0.

De ondertitel luidt: 'Verhalen over Gods kinderen in tijden van ziekte en zorg.' Ook Gods kinderen kunnen ziek worden of in grote nood komen. Maar de Heere zorgt voor Zijn volk. Dat ondervinden zij onder zulke omstandigheden. In de opgenomen verhalen, die echt gebeurd zijn, komt dat duidelijk naar voren. Iets uit dit boekje willen we naar voren halen. In hoofdstuk 7 gaat het over Teunis Paans (1889-1918). Hij woonde in Werkendam. Teunis was een jongen die de Heere

vreesde. Hoewel hij gezond was, voelde hij dat hij binnen afzienbare tijd zou gaan sterven. Dat is ook gebeurd. Hij stierf aan de Spaanse griep. Hij mocht ruim heengaan. Op zijn begrafenis zijn gezongen Psalm 68: 2 en 10. Het boekje is geschikt voor de leeftijd vanaf 7 jaar.

Wulfert Floor, Mild en overvloedig. Drie oefeningen bewerkt voor jongeren, gebonden, 71 blz., €12,50, Uitgeverij Den Hertog, Houten, ISBN 978 90 331 3140 0.

Wulfert Floor (1818-1876) was landbouwer in Driebergen en hield op zijn boerderij oefeningen: eenvoudige preken. B. Hooghwerff heeft drie oefeningen voor jongeren bewerkt. Taalgebruik en zinsopbouw zijn aangepast en de oefeningen zijn in stukjes gedeeld. De eerste twee zijn nog nooit gepubliceerd (Psalm 81:11b en Spreuken 3:6), de derde (Matth. 6:33a) staat in deel 8 van al de eenvoudige oefeningen. We sluiten ons aan bij de wens van de bewerker dat jonge mensen meer van Floor en andere goede boeken gaan lezen.

Ds. D.C. Flapper e.a., Een bloem uit het paradijs, gebonden, 77 blz., € 12,50, Uitgeverij Den Hertog, Houten, ISBN 978 90 331 3133 2.

Naast ds. Flapper schrijven in dit boekje ds. D.E. v.d. Kieft, ds. M. Krijgsman, ds. B. Labee, ds. A. Schot, ds. A. Schreuder, ds. O.M. van der Tang en ds. H. Zweistra. De predikanten hebben meditatieve bijdragen geleverd. Ds. V.d. Kieft schrijft over huisgodsdienst. We lezen op blz. 70 "Huisgodsdienst is een onmogelijke taak. Ja, maar toch uw plicht! Daarom wensen we u toe biddende en worstelende ouders te zijn, die niet kunnen opvoeden en toch de nood voor uzelf, voor de kinderen en voor de naaste gevoelen. Mocht de huisgodsdienst gezegend worden voor u en uw gezin, tot Gods eer en tot een eeuwige zegen voor uw zielen." Van de kant van Gijsbert en Hannie de Jong van paradijsbloem huwelijksstoerusting staan een aantal praktische bijdragen in het boekje. Er zijn gespreksvragen toegevoegd.

H. Bor, Met ontferming bewogen, paperback, 122 blz., € 12,50, Uitgeverij Den Hertog, Houten, ISBN 978 90 331 3242 7.

Jezus was met ontferming bewogen over de schare. Wie door de Goede Herder als een verloren schaap is opgezocht is ook met ontferming bewogen over verloren zondaren die op reis zijn naar de eeuwigheid. Vanuit tien teksten uit de Bijbel worden voor jong en oud deze zaken in dit boek belicht. Dit toegankelijk geschreven boek is het lezen waard. Br. Bor was vanaf 1978- 2010 evangelist in Gent, daarna diende

hij als lerend ouderling de Christelijke Gereformeerde Kerk van Poederloijen tot 2022. Het boek bevat veel voorbeelden uit de praktijk van het evangelisatiewerk. Zo lezen we op blz. 23 en 24 dat een mevrouw aan de receptie van een ziekenhuis eerst niet, maar even later wel ernstig werd gewaarschuwd. De Heere wees br. Bor erop dat zij niet ongewaarschuwd mocht blijven. We lezen op blz. 24 "Wat laten we mensen gemakkelijk verloren gaan. Zijn we innerlijk met ontferming bewogen met onze medemens? Wanneer die bewogenheid er is, dan gebruiken we elk moment om de weg te wijzen naar God."

Benedetto van Mantua, De weldaad van Christus, 108 blz., gebonden, € 12,50, Uitgeverij Den Hertog, Houten, ISBN 978 90 331 3128 8.

Het boekje verscheen voor het eerst in 1543 in Venetië. De auteur was een Benedictijner monnik die onder de indruk was van de geschriften van Luther. De roomse Inquisitie heeft bijna alle exemplaren van dit boekje weten te vernietigen. In de negentiende eeuw werden twee exemplaren van het boekje ontdekt in de bibliotheek van St. John College in Cambridge. Een Italiaanse bibliothecaris had ze in 1744 vermaakt aan deze bibliotheek. In 1855 werd de Italiaanse tekst gepubliceerd. Ook een Engelse en Franse vertaling verscheen. Nu is een herdruk verschenen in het Nederlands van de uitgave in 1990 vertaald uit het Italiaans door J. Trapman. Deze bevat een historische inleiding van dr. B.J. Spruyt. 'De weldaad van Christus' is de belangrijkste uiting van de Italiaanse hervormingsbeweging in de zestiende eeuw. Het boekje geeft de kern van het christelijk geloof weer. Duidelijk wordt verwoord dat de vergeving van zonden, de rechtvaardiging en het heil alleen door Christus verkregen worden. De werken van de mens komen hierbij volstrekt niet in aanmerking.

Ds. A. Schot, Spreekende getallen, Symboliek in de Bijbel, gebonden, 168 blz., € 15,95, Uitgeverij De Banier, Apeldoorn, ISBN 978 90 8718 5879.

Dit boek bevat tien preken over de getallensymboliek in de Bijbel. De getallen 1, 2, 3, 4, 6, 7, 10, 12, 40 en 70 worden besproken. Er staan nog meer getallen in de Bijbel. De auteur laat de behandelde getallen spreken.

Arthur Alderliesten, Stervenskunst bij Luther, Luthers visie op leven, dood en sterven als antwoord op 'voltooid leven.' Paperback, 132 blz., € 11,95, Uitgeverij De Banier, Apeldoorn, ISBN 978 90 8718 5930.

De auteur is directeur bij Schreeuw om leven. Het hart van dit boekje wordt gevormd door het sermoen op

Van de redactie

Verschijsning volgende nr.

Het volgende nummer zal verschijnen D.V. donderdag 10 februari 2022. Kopij graag binnen donderdag 27 januari 2022.

Amtsdragersconferentie

Zaterdag 5 februari 2022 D.V. zal er 's morgens, aanvang 10 uur, als de omstandigheden dat toelaten, een amtsdragersconferentie worden gehouden. Ds. R. Kok zal een inleiding houden over: "Delen en/ of helen- kiezen in de huidige kerkelijke situatie." Het is heel belangrijk dat we met elkaar nadenken over de zeer verontrustende ontwikkelingen in onze kerken. De plaats van samenkomen zal zijn de Chr. Geref. Kerk in Noordeloos.

Legaat

We mogen opnieuw melding maken van de ontvangst van een legaat voor de stichting 'Bewaar het Pand.' Het verwondert ons en vervult ons met dankbaarheid dat ons dit gegeven wordt.

CBB

'Bewaar het Pand' is voor mensen met een leesbeperking beschikbaar bij de CBB (Chr. Bibliotheek voor Blinden en Slechtzienden). Tel. 0341-565499, e-mail info@cbb.nl

AvH

Colofon

Dit blad wordt om de veertien dagen uitgegeven door de stichting **Bewaar het Pand.**

ISSN nummer: 0166 - 4646

REDACTIELEDEN

Ds. A. van Heteren,
Ds. K. Hoefnagel en Ds. J.M.J. Kievit

REDACTIE ADRES

Ds. A. van Heteren, Vlaak 10, 8321 RV Urk, T 0527-688978
E a.vanheteren@kliksafe.nl

ABONNEMENTEN

P.J. Boers, Bergstoep 46C, 2959 AC Streefkerk. T 0184-669116
E pand@solcon.nl NL37 INGB 0000 7043 50 t.n.v.
Stichting Bewaar het Pand te Streefkerk.
Abonnementsprijs € 30,- per jaar.
Abonnementsprijs Verenigde Staten en Canada \$ 36,- per jaar.
Advertentietarieven op aanvraag.
Contactadres Canada:
D. Kleinjan Tel. 905-627-8556
mail: bewaarhetpand@hotmail.com

Abonnementen lopen van 1 januari t/m 31 december.
Een abonnement kan op elk moment ingaan en moet uiterlijk 1 december schriftelijk of per e-mail worden opgezegd.

de voorbereiding op het sterven dat Luther schreef in 1519. Een sermoeen houdt het midden tussen een preek en een theologisch tractaat. Spoedig werd dit sermoeen van Luther ook in het Nederlands vertaald. Het sermoeen van Luther sluit aan bij de ars moriendi- literatuur van de late Middeleeuwen, maar er zijn ook verschillen. Zo is er bij Luther een sterker accent op het werk van Christus in vergelijking met de genoemde ars moriendi literatuur. Luther wijst er bijvoorbeeld op dat Christus dood, zonde en hel heeft overwonnen. We lezen op blz. 58 en 59 "Hij is het levende en onsterfelijke beeld tegen de dood, die Hij geleden heeft en toch met Zijn opstanding van de doden overwonnen heeft in Zijn leven. Hij is het beeld van Gods genade tegen de zonde, die Hij op Zich genomen heeft en door Zijn onoverwinnelijke gehoorzaamheid overwonnen heeft. Hij is het hemelse beeld, Die door God verlaten was als een verdoemde en Die door Zijn allermachtigste liefde de hel overwonnen heeft, verzekert (ons) dat Hij de geliefde Zoon is en dat dit alles ons eigenendom wordt, als wij het geloven." In een afsluitend essay betoogt de auteur dat elementen uit de stervenskunst van Luther een antwoord vormen op het actuele ethische vraagstuk van 'voltooid leven.'

VAN STAVEREN

begrafenisverzorging

Met aandacht, zorg en respect

Dag en nacht bereikbaar

(0172) 23 33 38

Wij verzorgen alleen begrafenissen

Vraag vrijblijvend het boekje
"Mijn Laatste Wens".

www.vanstaverenbegrafenissen.nl
info@vanstaverenbegrafenissen.nl

Steun het evangelisatiewerk in Gent

en bestel uw boeken bij ons.

Uw bestelling ontvangt u binnen twee dagen thuis.

Email: webwinkel@evangelischcentrum.be
Telefoon (0032)92230560

UW ADVERTENTIE IN **KLEUR**?*

Neem contact
op met de
administratie!

* Alleen mogelijk op de achterzijde.

- Psychosociale & psychologische hulpverlening
- Huwelijk & relaties
- Seksuologische hulpverlening
- Toerusting & preventie
- Gastopvang
- Schoolmaatschappelijk werk

- Hulp bij gameverslaving
- Mediation & coaching

Het bieden van professionele, psychosociale hulp bij al
jouw levens- en gezinsvragen, dat is onze missie. En altijd
vanuit een heldere, christelijke identiteit.

De Vluchtheuvel biedt meer!

W stichtingdevluchtheuvel.nl • T 0113 - 213 098

De Vluchtheuvel

Christelijke psychosociale hulpverlening